

MINIATIS

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Nr. 79 (316)

Memmingenas, 1947 m. liepos 19 d.

II metal

Marshallio pasisakymai dėl Europos atstatymo

Salt Lake City (Dena). Kalbėdamas JAV 48 gubernatorių konferencijoje užs. reik. ministras George C. Marshallis pareiškė, jog Europoje dabar yra tokia padėtis, kad JAV turi didinti savo ūkinę paramą, nes kitaip Europos kontinentas turės nusigręžti nuo demokratijos. Jis pasakė: „Negalima prieš faktus užmerkti akių, kad mūsų kraštas dėl savo santykių su mūsų tradiciniais draugais iš senojo pasaulio tautų tarpo yra atsivėręs kryžkelėje.“

Kalbėdamas apie numatomą Europai paramą, jis pažymėjo, kad ta programa visiškai derinama su Jungtinių Amerikos Valstybių nacionaliniais interesais, o taip pat atitinka užsibrėžtiems tikslams išlaikyti Europos civilizaciją.

Daug kas yra tos nuomonės, kad iki šiol buvusio pastangos suteikti Europos valstybėms paramą yra buvęs tik „nepilnai efektyvus lopymas“. Bet, nors ir ne visi užsibrėžtieji tikslai galėję būti atsiekti, visgi iš Jungtinių Amerikos Valstybių ir kitų kraštų pusės buvę daug padaryta, kad padėjus Europai nugalėti buvusiojo karo sunkumus. Pats svarbiausias gi pokarinės Europos klausimų kompleksas dar tebesą neįspręstas.

Užsimerkę apie Paryžiaus konferenciją Marshallis pareiškė, kad ten esanti padaryta „džiuginanti pradžia“. Jis ragino įvertinti dabar pasireiškusias Europoje pastangas nugalėti nacionalinius varžtus sprendžiant bendrąsias ūkio problemas. „Jos (Paryžiaus posėdžiaujančios tautos) turėtų jausti, kad jų darbui mūsų kraštas skiria ypatingą simpatiją ir gerus norus“.

Lauko pratimai
Frankfurtas (Dena). Amerikiečių armijos Europoje vyr. būstinė praneša, kad liepos mėnesyje amerikiečių armijos vienetai Vokietijos okupacinėje zonoje darys lauko pratimus. Salia taktinių pratimų bus vykdomi aliarmino pratimai, o taip pat ir greito išlaidinimo operacijos amerikiečių zonoje.

JAV taupys žaliavas
Vašingtonas (DPD). JAV karo ministerija paskelbė šešių metų planą taupyti strateginiai svarbias žaliavas. Tai liečia mineralus ir žemės turtais, kurių Amerikos kontinente nėra dideli išteklių ir kurios karo atveju Jungtinėms Amerikos Valstybėms yra gyvybiniai svarbios. Tam planui įvykdyti reikės 2,5 milijardų dolerių.

Be to jis pažymėjo, kad jei JAV neduotų Europai jokios paramos, tai greitai įvyktų taip, jog karo išvargintos tautos būtų pastūmėtos komunizmui į rankas. Jis dar paskelbė, kad JAV užs. reikalų ministerija yra nuolatos jo (Marshallio) planu užimta. „Vašingtone mes su didžiausiu

rūpestingumu studijuojame panaudojimą įvairiausių sprendimų iš atžvilgio į Jungtinių Amerikos Valstybių interesus.“ Kokia kryptis bebūs paimta, vistiek tai palies kiekvienos amerikiečių susivienijimo, valstybės gyvenimą ir likimą. Todėl yra būtinas reikalas, kad amerikiečių vyriausybės laikydamasi šių problemų atžvilgiu, kaip ir visuomet svarbiausias užsienių politikos klausimais, būtų glaudžiai suderinta su bendruoju amerikiečių tautos nusistatymu.

Marshallis baigė nurodymu, kad sprendimui padaryti Jungtinėms Amerikos Valstybėms reikalinga faktų. O tuos faktus išryškinti yra būtinas uždavinys Paryžiaus konferencijos.

Vienos pasitarimai be rezultatu

Viena (Dena). Britų delegacijos pirmininkas G. Rendel išvyko iš Vienos į Londoną, nes pasitarimai dėl Austrijos taikos sutarties sudarymo atsivėrė mirties taške. Sąjungininkų sluoksniuose pareiškama, kad tas įvykis dėl „nepalankiamos“ Sovietų Sąjungos laikysenos. Rendelis padaręs britų užsienių reikalų ministerijoje pranešimą, kaip per 8 savaites nebuvo pasiekiama nė vientelio susitarimo dėl Austrijos taikos sutarties. Rendelis apleido Vieną tuoju po to, kai sovietų delegacijos pirmininkas atsiskyrė pasiūlyti laiką, kada pasitarimai gali būti vėl pradėti.

Viena (UP). Austrų vyriausybės sluoksniuose reiškiamas įsitikinimas, kad austrų delegacija Paryžiuje turi labai atsargiai laikytis, kad neužsitrauktų sau Rusijos nelygės. Rusų vyr. kariuomenės vadas Austrijoje esąs pareiškęs, jog Rusija pasilieka sau teisę peržiūrėti Austrijos dalyvavimą Paryžiaus konferencijoje klausimą. Austrų elektrifikacijos ministeris, komunistas K. Altmanas pareiškė, kad austrų delegacija Paryžiuje dalyvauja su pilnu austrų komunistų partijos pritarimu.

Politiniai pasiuntiniai

Miunchenas (Allg.). Viš didėjantis skaičius nelegaliai ateinančiųjų iš rytų zonos sudaro Bavarijai rimtą padėtį, kaip tai pareiškė karinės valdžios atstovas, o taip pat ir viceministeris W. Jaenicke. Ir atsargiai skaitčiuojant manoma, kad paskutiniosiomis savaitėmis iš rytų zonos į Bavariją yra atbėgę nuo 50.000 ligi 80.000 žmonių. Pabėgėlių stovyklos Aukšt. Bavarijoje ir Svabijoje yra perpildytos.

Ponia Peronienė pakviesta į Angliją

Londonas (ADN). „Daily Express“ praneša, kad D. Britanijos karalienė sekamdienį nušuntė Argentinos prezidento žmonai, poniai Peronienėi, oficialų kvietimą padaryti jai vizitą. Britų pasiuntinys Romoje gavo užs. reikalų ministerijos raštą, kad Argentinos prezidento žmonos, levos Peronienės, atsilankymas Londone yra pageidaujamas.

Ponia Peronienė sekamdienį dalyvavo italų Rivieroje vienos kurorto promenados įšventinime, kuri buvo pavadinta jos vardu, ir atidarė naują koncertų salę. Iš Londono pranešama, kad Anglijos karalienė poniją Peronienę neoficialiai pakvietė, duodama suprasti, kad maloniai priimtų, jei pastaroji atvyktų. (NZ)

Ir į Prancūziją

Paryžius (AP). Prancūzų vyriausybė oficialiai pakvietė poniją Peronienę apsilankyti Prancūzijoje. Liepos mėn. 21 d. ji atvyks į Paryžių.

Technikų sabotžas

Atenai (Dena). Atenų policija pirmadienį suėmė dar daug asmenų, kurie yra kaltinami už sabotžą. Tai daugiausiai technikai iš Atenų telefonų centrinės, elektros jėgainių ir vandentiekio įmonių. Tuo būdu nuo praėjusio trečiadienio suimtųjų komunistų ir jiems artimų pakilo iki 6.000 asmenų. Graikų ministerių kabinetas svarsto komunistų partijos uždraudimo klausimą.

Naujorkas (AP). Atsižvelgiant į paskutiniuosius įvykius, Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė kreipėsi į Saugumo Tarybą prašydama paskubinti Balkanų klausimų svarstymą.

Vašingtonas (AP). Jungtinių Amerikos Valstybių teisingumo ministeris pranešė apie suėmimą dviejų buvusių armijos seržantų, kaltinamų ryšyje su dingimu dokumentų iš atominė bombų bandymų stoties Neu Mexiko.

Konferencija Baltuosiuose rūmuose

Vašingtonas (INS)—Prezidentas Trumanas turėjo konferenciją Baltuosiuose rūmuose su abiejų partijų vadovaujančiais asmenimis, ir susitarė, kad prie dabar esančių sąlygų nenumatoma sušaukti rudenį ypatingą kongreso sesiją. Bet Prezidentas, pasilikęs sau teisę sušaukti kongresą nenumatomų galimybių atveju.

Po konferencijos senatorius Vandenbergas pareiškė, kad pasitarimų svarbiausias klausimas buvo sušaukti nepaprastą kongreso sesiją priimti įstatymo projektą dėl Marshallio plano ir išleisti įstatymą dėl išvietintų asmenų įvažiavimo į Jungtines Amerikos Valstybes. Prezidentas Trumanas nušvietė išvietintųjų problemas „skubotumą“. Dėl to dalyko Vandenbergas pasaka-

kė, kad dabartiniame posėdžiavimo perijode nėra jokios galimybės toki įstatymą priimti. Kongreso vadovaujantieji asmenys vieningai pripažino, kad čia yra reikalingos priemonės, bet tas sudaro nenormalius sunkumus. Todėl šios temos klausimu reikės daugiau padiskutuoti, kad suradus būdą išvietintųjų problemai išspręsti.

Senatorius Vandenbergas dar pažymėjo, kad konferencijoje Trumanas pareiškė, jog prieš respublikonų suplanuotą mokesčių sumažinimo priemones jis numato savo veto neatidėliojant pareikšti kongresui, kad tokiu būdu mažiau nusitęstų kitų įstatymų išleidimas. Graikijos padėtį prezidentas Trumanas žadėjo aptarti su užs. reik. viceministeriu Robertu Lovettu.

Dėl Trumano veto

Vašingtonas (N de F). Prezidentas Trumanas numato pareikšti savo veto prieš naują mokesčių įstatymo projektą, kuris dar kongrese yra svarstomas ir pagal kurį mokesčių sumažinimas yra numatomas nuo ateinančių metų sausio mėn.

Projektas Atstovų rūmuose yra jau priimtas ir dabar yra Senate svarstomas. Jis atitinka beveik visai senajam projektui, kurį prezidentas jau kartą vetavo. Skirtumas yra tik tai, kad įstatymo išgaliojimas numatomas vėlyvesnis, t. y. nuo ateinančių metų sausio mėnesio.

Vyksta į Kanada

Berlynas (Dena). Apie 860 išvietintųjų pabaltijiečių ir ukrainiečių liepos mėn. pabaigoje išvyks į Kanada.

Olandų vyriausybė žadą išleisti 1.500 DP iš britų zonos. Atitinkamose įstaigose vedami pasitarimai. (Dena).

TRUMP AI

- * JAV prek. ministeris Harrimanas kalbėsosi su Italijos resp. prezidentu Romoje. Po to jį priėmė ministeris pirmininkas de Gasperi. (Dena)
- * Muzulmonų lygos pirmininkas Ali Jinnah priėmė pasiūlymą būti Pakistano gubernatoriumi. (UP)
- * Kinija įteikė sovietų vyriausybei dvi protesto notas dėl sovietų lėktuvų puolimo prie Peitašano. (Dena)
- * Pirmą kartą JAV istorijoje dirbančiųjų skaičius peržengė 60 mil. ribą. Bedarbių priskaifoma 2.555.000. (Dena)
- * Graikijos min. pirm. Tsaldaris lankėsi Kanadoje ir kalbėjosi su Kanados min. pirm. Mac. Kingu. (AP)
- * Gerai informuoti sluoksniai praneša, kad karalius Jurgis VI į princesės Elizabetos vestuves kvies dominijū min. pirmininkus.
- * Atsistatydino JAV karo ministerio pavaduotojas Howardas C. Petersonas. (INS)
- * Papuošiant prancūzų užs. reik. ministeriją, kai buvo atidaroma paskutinioji konferencija, per neapsižiūrėjimą buvo iskabinotos Suomijos ir Albanijos vėliavos, tuo tarpu Svedijos vėliavos visai nebuvo. (DPD)

Kaip jie supranta suverenumą

Ta aplinkybė, kad išvargintoje ir sugriautoje Europoje aštuonios valstybės už joms siūlomą paramą pasakė „ačiū, mumys paramos nereikia“ verčia visus susimąstyti. Mes girdėjome kaip garsiai nacionalinio suvereniteto sąvoka buvo mesta į debatus, bet kaip keista darosi kai palygini kas dabar atsitiko su Čekoslovakija. Kaip suvereninė valstybė ji buvo apsisprendusi dalyvauti Paryžiaus konferencijoje. Bet vėliau, kaippo Rusijos draugas, ji buvo pakviesta į Maskvą ir turėjo savo sutikimą atsaukti mandagiai atspirdama: „Mes nežinojome ką mūsų draugai darys“. Spejama, kad Rusija grasi-no nutraukti draugingumo sutartį arba pavartoti kitas represijas. Gal tai netiesa, bet ir politiniai ignorantai nekalbės, kad Čekoslovakija galėjo tai padaryti laisva valia. Dar ketvirtadienį Čekoslovakijos užs. reik. min. Jan Masarykas kalbėjo telefonu su American Broadcasting Corporation*) ir rūpinosi, kad Paryžiaus konferencija patarnautų pasaulio taikai ir kad prisidėtų prie Europos ūkinio/santykių stabilizavimo. Ir ar begalėjo būti keisčiau, kad Maskva negalėjo į tai beatsivelti, jog trečiadienį Če-

koslovakijos pasiuntinys Jungtinėse Amerikos Valstybėse buvo pareiškęs, kad Čekoslovakija dalyvaudama Paryžiaus konferencijoje „išsklaidys kvailus plepalius apie buvimą geležinės uždangos tarp Rytų ir Vakarų“. Lygiai taip pat įvyko ir su Vengrijos atsisakymu, kada, visai oficialiai buvo atsisakyme pažymėta „su dideliu apgailėstumu“. Ir nemažiau aiškus yra Suomijos pavyzdys. Kur ministerių kabinetas ketvirtadienį du kartus posėdžiavo ir negalėjo jokio sprendimo išnešti. Tik tada, kai jau atsakymui pareikšti terminas buvo pasibaigęs — anksti penktadienio rytą Maskvos radio paskelbė, jog Suomija Paryžiaus konferencijoje nedalyvaus.

Tai tokia yra nacionalinio suverenumo tema. Be to tas parodo kokia bloga buvo režisūra. Dabar nė vienas rusų įtakos sferoje esančių kraštų nelieka nieko neaiškaus, kad dėl jų jau yra viskas nuspręsta. Ir taip jie visi nutarė neiti į Paryžių. Rubėžius tarp dviejų pasaulių yra prarastas. Jis eina palei Elbės upę, palei Bohemijos kalnų atslaites ir tikrai Austrijoje tas rubėžius dar nėra visiškai aiškus. Geležinė uždanga Europoje nusileido ir dar Vokietijos pačiam viduryje. („Der Tagesspiegel“)

*) Amerikos radio pranešimų bendrovė.

Senora Peronienė lydima princo Chili vyksta audiencijon pas Popiežių Pijų XII.

Nacionalizmas islamo pasaulyje

Tarp daugelio pokariųjų problemų ir politinio žaismo jėgų šiame neramiame pasaulyje yra didelė pirmieji reikšmės karalystė, kuri kaip tokia retai kieno minima — tai atgimstantis islamas. Nuo pranašo Mohamedo dienų ir jo energingų pasekėjų, kurių agresyvi veikla reikėsi viduramžiais, islamo pasaulis, kaip toks, buvo negatyviu faktorium pasaulio reikaluose.

Šiandien islamas vėl kyla, sustiprėjęs dviejų pasaulinių karų laikotarpyje, kada apamai nacionalizmas, bujoto. Šis judėjimas nėra griežtai ant religinės (kalifo nebėra), bet daugiau ant individualistinės ir nacionalistinės bazės, kurioje religinis ryšis vaidina svarbią rolę. Pasaulio reikaluose ir jo institucijose kiekviena islamo valstybė yra senimo verčiama paremti kitas islamo valstybes. Kaip religija, mohametizmas gal būti yra nemažiau susiskaldęs kaip ir krikščionybė; tačiau jei ir kalifas būtų pripažintas, (kas, nežinant tylių Egipto karaliaus Faruko ambicijų, neatrodo panašu), vargu ar jis turėtų daugiau įtakos visam islamo pasauliui.

Pasaulio santykiuose islamas yra galinga jėga. Ji vaidina savo vaidmenį diplomatinio se ginčiuose. Hitleris panaudojo ją pilnai, kada įtraukė Jeruzalės Muftį ir Irako Rašid Ali kalbėti jo naudai per radiją laike karo.

Vichy Prancūzijos vyriausybė, Berlynas ir Roma stengėsi įgyti musulmonų simpatijas, remdami arabų aspiracijas Palestinoje. Kada Amerikos pirmieji daliniai išsikėlė Šiaurės Afrikoj, jų propaganda tvirtino, kad penkiakampis ženklas ant Amerikos lėktuvų ištikrųjų esmti šešiakampė Dovydo žvaigždė — senas žydų simbolis.

Japanų radio Irano gyventojams transliuodavo, kad Ašies kareiviai turi savo uniformose sagas, kuriose yra posmai iš Korano. Franko, izoliuotas nuo didžiųjų vakarų pasaulio, ieškojo politinių susitarimų su musulmonų valstybėmis nuo Arabijos iki Maroko. Net oficialiai antireliginė Maskva, kuri dabar remia Rytų ortodoksišką krikščionių bažnyčią, 1943 m. pradėjo siųsti piligrimus į Meką iš savo musulmonų gyventojų tarpo Kaukaze ir Turkestane.

Nors ir nekoordinuotai musulmonų kraštai nepriklausomai stengiasi iškovoti pilną laisvę savo gyventojams ir organizuoti savitarpinės pagalbos institucijas. Svarbiausias iš jų Arabų Lyga su centru Kaire, vadovaujama apsuokraus Abdul Razman Azzam Pashos. Jos interesai apima kraštus nuo Irako iki Maroko.

Reliatyviai didelės musulmonų gyvenamos sritys visgi dar pasilieką priklausomoms nuo užsienio valstybių. Marokas turi būti ištikimas Prancūzijai arba Ispanijai, arba tarpautinei Tangero vyriausybei. Alžyras ir Tunisas priklauso Prancūzijai. Libijos likimas iki šiol dar nėra pilnai nuspręstas. Sudana gerokai priklausomas nuo Britanijos. Likusioji musulmoniška Šiaurinės Afrikos dalis, nuo Nigerijos hausų iki Askari kilčių, kontinento pačiame šiauriniame kampe, priklauso britų arba prancūzų nuosavybėms ar Heka, tarsi, patikėtinio teisėmis valdomos, iki Italijos kolonijų likimas bus galutinai nuspręstas.

Egiptas nepriklausomas, bet ekonomiškai yra prie sterlingo bloko prisegtas. Trans-

jordanija yra daug daugiau nuo Londono priklausoma, negu jos karalius Abdullah norėtų pripažinti. Palestina, daugumoje musulmoniška, tebėra vis dar britų kontrolėje. Britanijos įtaka yra dominuojanti Adene, Omane, Kuvaite ir Pietų Irake.

Nežiūrint nuolatinių neramumų, Olandija vis dar tebeturi didžiausią įtaką Olandų Rytų Indijoje. Sovietų S-gos geležinis įstatymas galioja mohametoniškose Turkmėnijos srityse, plačiai išsidriekusiose nuo Kaspijos jūros rytų linkui per Rusijos Turkestaną į kinų Sinkiangą. Irano nepriklausomybė yra kažkaip netikra pietuose dėl Anglo-Irano b-vės naftos eksploatavimo ir dėl sovietų

įtakos šiaurėje Azerbeidžano pasienyje. JAV gavo specialių teisių (oro bazėms) iš Ibn Saudo, Saudi Arabijos karaliaus.

Siuo metu nėra religinės sankabos, kuri remtų musulmonų nepriklausomybę judėjimą, o tikrai simpatijos vienos musulmonų valstybės kitai siekiant savo nacionalistinių tikslų. Bet Koranas vaidina savo rolę. Oficialinė Korano kalba yra arabų ir kiekvienas gerai Korano mokinyš žino paties pranašo kalbą. Tokiu būdu galima laisvai keliuoti nuo Albanijos skersai Balkanus per Bosforą ir Kaukazą, per pietinę Sov. Sąjungos dalį į kinų Sinkiangą sirdį, visur susikalbant turkiškai.

Musulmonų nacionalistinio judėjimo banga juntama visame ruože nuo Afrikos kranto iš Atlanto pusės iki salų, Ramiojo vandenyno pietvakariuose. Jo reiškinys junta prancūzai Šiaurės Afrikoje [1]; likimas buv. prieš karą Italijos kolonijos — Libijos [2] — priklauso nuo didžiųjų valstybių pusiausvyros; Palestinos [3] klausimas atsidūrė JT dėl musulmonų ir žydų nesutarimo; nauja musulmonų valstybė (Pakistanas) atsiranda Indijoje [4] ir didelė olandų rytų Indijos [5] imperija pergyvena revoliucinę krizę

Kaip sekėsi amerikiečių žurnalistams rusų zonoje

Grupė amerikiečių žurnalistų, kurie sugrįžo iš kelionės po rusų zoną, sutartinai reiškia savo nepasitenkinimą dėl priėmimo. Per visą kelionės laiką nė vienas iš korespondentų nepasisekė nors akimirtai nuolat nuo palydovų — rusų karininkų. Jie negalėjo pradėti nė nekalčiausio turinio pasikalbėjimo su vokiečių civiliais gyventojais.

Išreikiant savo nusistebėjimą dėl rusų įkyrumo ir nuolatinių kišimosi į kiekvieną amerikiečių pasikalbėjimą su vokiečiais, jie vienu atveju gavo gana reikšmingą atsakymą. „Ponai“, paaiškinęs vyresnysis iš palydovų karininkų, „jūsų noras pasikalbėti tarp keturių akių su rusų zonos civiliniais gyventojais mums primena svečią, kuris pakviestas į svetimus namus, tuoj nori būti vienuome su namų šeimininke“. Dėl šitokio palyginimo amerikiečiams, savaime aišku, nebuvo ko atsakyti.

Vienas iš rusų palydovų, kpt. Bazarovas buvo taip pat nusistebėjimo pagrindu. Bent dviejuose atvejuose jis persirengęs civiliniais rūbais ir vokiečiams prisistatė, kaip anglų bei amerikiečių korespondentas, kad

galėtų patirti gyventojų tikrąsias pažiūras. Weimaro apylinkėje vienam AP korespondentui kalbant su vidutinio amžiaus vokiečių moterim, prie jų priėjęs Bazarovas įsiterpė į pasikalbėjimą: „Ar galiu būti jums ku nors naudingas?“ Į moters pasiteiravimą, ar jis esąs amerikietis, Bazarovas atsakė: „Ne, esu anglas“. Kol AP korespondentas suspėjęs įsikišti, vokiečių tariamajam anglui pradėjusi skūstis dėl sąlygų rusų zonoje, kurios esančios „žiaurios“. Pasikalbėjimo pabaigoje Bazarovas pašaukęs vieną rusų kapitoną, kuris paprašęs moters dokumentų ir pasilikęs prie jos, abu likusieji pasikalbėjimo partneriai tada pasitraukė

Rusai atmetė taip pat ir amerikiečių pagėdavimą apžiūrėti garsiąją Buchenvaldo koncentracijos stovyklą prie Weimaro, apie kurią amerikiečiams pasakota, kad ten apgyvendinti politiniai kaliniai. Rusai paaiškino, kad Buchenvalde šiuo metu patalpintas vienas sovietų armijos dalinys ...

Tuo tarpu rusų vaisinimas kelionės metu buvo didingas. Taip pat maistu nebuvę galima skūstis. (St. & Str.)

JAV karinės žvalgybos vienas pagrindinis principas yra, kad su slaptais projektais su siduriąs personalas turi teisę tiek žinoti, kiek reikalinga jų darbui atlikti. Tad prieš kelis mėnesius Kanados nacionalinei tyrinėjimų tarybai pasiūlius leisti Dr. Mayui lankyti JAV vieną mėnesį, prašymas buvo patiektas pačiam generolui Grovesui.

Generolas paprašė Dr. Mayo bylos. Joje buvo informacija, kad Dr. Mayus jau yra lankešis tris kartus Chicago atominė tyrinėjimų laboratorijoje ir kad jo trečias apsilankymas įvyko 1944 m. nuo rugsėjo 25 ligi spalio 30 d. Jis bendradarbiaudamas su kitais mokslininkais, atliko labai žymų darbą labai slaptoje ir reikšmingoje srityje. Jo darbo rezultatas sutrauktas į tyrinėjimo reportą. Tyrimas buvo atliktas bendradarbiaujant vienam Amerikos mokslininkui.

Grovesui buvo aišku, kad ketvirtas Mayo vizitas JA Valstybėse būtų buvęs prieš saugumo principus, nes jis būtų galėjęs sužinoti per daug, kas daroma plačiai išskirstytose projektavimo vietose. Suprantama, kad buvo mandagiai, bet tvirtai atsakyta — „Ne“

Jei atominės energijos srities esminė paslaptis liko išsaugotos, didelis nuopelnas tenka generolo Groveso sprendimui iš to reikalo išjungti Dr. Mayų. Karališkoji Kanados kvotos komisija konstatavo: „Sovietams nepavyko išgauti detalių apie atominės bombos konstrukciją... vien dėl to, kad Kanadoje nebuvo nieko, kas būtų galėjęs jas pasakyti jiems!“

Tuo tarpu Londone, Dr. Mayus buvo nuo

Šiandien Islamo nepriklausomybės judėjimas reiškiasi Azijoje ir Afrikoje.

Azijoje Indijos Pakistanas reprezentuoja naują musulmonišką pasaulio jėgą, kuri dabar yra formuojama. Britanijos politika Palestinoje dėl to yra iki tam tikro laipsnio budri. Londonas nori pasilikti geriausiuose santykiuose su Pakistanu, sritimi, kuri davė daug geriausių karių Indijos ir britų imperijos armijai. Jeigu Pathanistano idėja šiaurės vakarų pasienio provincijose, kurios yra arti prie Sov. S-gos ir Afganistano, nebūsi įgyvendinta, pagal anglų nusistatymą turi būti jos (tos provincijos) Londonui draugiškos ir atitekti Pakistanui. Iranas, kur daugumoje yra musulmonai shiitų sektos, pasilieka siena tarp Britanijos ir Sov. S-gos. Ginčai dėl įtakos čia prasidėjo jau nuo 19-tojo šimtmečio, nežinant ar Rusiją valdė carai ar komunistai, Britaniją — konservatoriai ar darbiečiai. Maskva ir Londonas nuolat žaidžia ramiai bet pastoviai su musulmonų kurdų genčių vadais Irano, Irako ir Turkijos trikampyje.

Mohametoniškasis pasaulis yra dabar ir bus visados gyvybinės reikšmės visam pasauliui, o ypatingai didžiosioms valstybėms. Nes pro jį eina vandens keliai ir randasi oro bazės nuo Gibraltaro iki Rytų Indijos. Todėl bet kokia kontrolė šioje srityje reikėtų didelę įtaką Vidur. Rytuose, Raud. jūroj, Persijos įlankoj, Indijos vandenynė arba Pietų Kinijos jūroj.

Tokiu būdu darosi aišku, kad islamo pasauliui palengva siekiant tautinės nepriklausomybės, didžiosios valstybės neišleis jo iš akių ir ieškos būdų ir priemonių išlaikyti bei padidinti savo įtaką jame.

(N. Y. Times, O. W.)

PASLAPTINGOS SKRAIDANCIOS „LEKSTĖS“ IR VIRS JAV

Jau nuo birželio 24 d. iš JAV įvairių vietovių, ypač iš Ramiojo vandenyno pakrantėse esančių provincijų, gaunama vis daugiau pranešimų, apie keistas skraidančias „lekstė“ virs JAV teritorijos. Prieš kurį laiką apie 60 žmonių Audalos srityje pastebėjo „sidabro ar chromo blizgantį daiktą“ dideliame aukštyje stebėtinu greičiu skrendantį virs jų galvų. Kpt. Smithas iš United Airlines oro susisiekimo bendrovės liudija, kad keistas daiktas buvęs plokščias ir ovalinės formos.

Armijos ir laivyno įstaigose šie padariniai sukėlė didelį nusistebėjimą. Vienas amerikiečių oro pajėgų atstovas išreiškė įtarimą, kad skraidą daiktai ateina iš „vienos svetimos valstybės“ ir pažymėjo įstaigų pasiryžimą artimiausiu laiku išaiškinti šį klausimą ir padaryti atitinkamų žygių. Taip pat ir oro pajėgų vyriausias vadas admiras Spatzas esąs išvykęs į Ramiojo vandenyno pakraščius, asmeniškai dalyvauti tyrinėjimuose.

Zinovų pasiūlymai šiuo klausimu gana santūrus. JAV atominės energijos komisijos pirmininkas Dovydas Lilenthalis tik tiek paaiškino, kad keistenybės neturi nieko bendro su JAV atomo energijos eksperimentais. Lygiai taip pat pasakė ir JAV oro pajėgų štabo atstovas, kategoriškai paneigdamas šį pasireiškimą, bet kokį ryšį su aviacijos bandymu. (St. & Str.)

IRO VEIKIA

Tarpinės Pabėgėlių Organizacijos paruošiamasis komitetas liepos 15 d. susirinko Lozanoje aptarti tuos uždavinius, kurie atsirado Unrai nustojus veikti ir perėmus atsakomybę už 1,3 mil. pabėgėlių. (NZ)

Pasikėsinimas į atomo paslaptį

RASO RICHARDAS HIRSCHAS, JAV karo departamento generalinio štabo karinės žvalgybos diviziono pulkininkas leitenantas

Burtas paskleidė fakulteto sąrašo puslapius ir rado įrašą: „Dr. Allanus Nunnas Mayus, universiteto lektorius, Stafford Terrace, Kensingtonas. Vyresnysis fizikos branduolinio skyriaus narys, imperijos cheminės pramonės bendrovės s. a. a. narys.“

— Ar tai buvo slaptosios Maskvos telegramose minimasis „Alekas“? Jo atvaizdas rodė jį esant žemą nuplikusį vyrą su gana mažomis akimis, nešiojantį akinius metalo rėmais ir ūsus. Rodėsi nepatikėtina, kad šis maloniai atrodamas asmuo galėtų sudaryti pavojų pasaulio saugumui.

Tačiau kitas žingsnis buvo aiškus. Buvo pasiūsta vyrų į Stafford Terrace ramia gatvele, ir tuojau paslėptos akys pradėjo stebėti mokslininką. Taip pat buvo padaryti žygiai ir Britų muziejaus apylinkėi stebėti.

Beartėjant pasimatymo metui Dr. Mayaus sekiai galėjo matyti jį sėdint fotelyje su pypke ir apsiavęs šliurėmis prieš savo namų parterio langą. Jei jam rūpėjo kas nors daugiau, kaip jo skaitomoji knyga, tai jis neirdė to, nes laikrodžio rodyklei prisilinkus 8, jis nebuvo nė pajudėjęs. Prie muziejaus buvo ta pati istorija.

Gavęs abiejų seklių grupių pranešimą, pulk. Burtas suprato, kad dalykas tuo tarpu

atsidūrė situacijoje be išėjimo.

Scotland Yardas nusiuntė pranešimą RC MP, kuriuo pastarajai pavesta sužinoti, kiek Dr. Mayo kelionės tiko į rėmus, kuriuos apibrėžė „Grantas“ Maskvos direktoriui siųstose telegramoje No 241 apie „Aleko“ pateiktus faktus.

Montrealio ir Chalk Riverio, kur buvo Petawawos įmonės atominės energijos projektavimo viršininkas buvo tarptautinio garso mokslininkas Dr. Johnas Douglasas Cockcroftas. Pastarojo užrašai rodė, kad Dr. Mayus ne tik du kartus lankėsi Petawawoje, antrą kartą gruodžio 3 d., bet jis buvo kelis kartus nuvykęs į branduolinių tyrinėjimų laboratorijas Chicagoje, kur dalyvavo su JAV mokslininkais eksperimentuose. Praslinkus kelioms dienoms po apsilankymo Petawawoje rugsėjo 3 d., jis išvyko į Angliją ir, kaip buvo matyti iš telegramos, turėjo vėl atvykti ateinančiais metais padirbėti 1 mėnesį.

Joks kitas mokslininkas neitiko į šią lentelę arba būtų planavęs atvykti ateinančiais metais! Išvada buvo aiški.

Dr. Mayų liečiamaoji informacija buvo nusiūsta Manhattano inžinierių distrikto štabui Vašingtone, kuri tuojau buvo pateikta generolo L. R. Groveso dėmesiu.

lat tiriamas. Kiekvienas jo daromas pasijudinimas buvo atitinkamai fiksuojamas. Savaitėms slenkant pasidarė aišku, kad jis arba nesistengė taip elgtis, jog atitiktų Maskvos telegramą, arba buvo perspėtas nieko nedaryti. Bet jei žvalgybos meistriai nebūtų skubėję, Scotland Yardas būtų galėjęs savo kantrybe eiti lenkčių su sekamojo atkakliu pasiryžimu.

Ministeris pirmininkas Kingas su ministru pirmininku Attlee ir užsienio reikalų ministru Bevinu tebetyrinėjo politines paviavas kylančias ryšium su dokumentais. Prieš akis esant 4 didžiųjų konferencijai numatyta gruodžio mėnesį, jie nusprendė, kad per ankstyvas šnipinėjimo sąmokslu paskelbimas galėtų mažinti progą susitarti. Klausimas buvo toks komplikotas, jog Kingas ir Attlee nusprendė plaukti per Atlantą ir pasikalbėti su prezidentu Trumanu.

Atgal žvelgiant į šį trijų dienų susitikimą, Maskvos reagavimas buvo žymus. Trumanui Attlee ir Kingui taranties „Sekrojos“ jachtose, sustojusioje Potomace, sovietai šventė 28 revoliucijos metines. Aštuoniadesimt minučių trukusioje kalboje aštriai pareiškė:

— Dabartiniu metu neįmanoma, kad didelio masto techninė paslaptis galėtų išlikti kurio nors vieno krašto ar siauro keilių kraštų ratelio nuosavybė. Mes taip pat turėsime atominę energiją ir daug kitų dalykų.

Kingui grįžus į Ottavą, Attlee iš pirmų šaltinių patyrė naujus veiksmus šioje byloje

(Bus daugiau)

KULTŪRA LITERATURA MENAS

Lietuviškas kaimas literatūroje | Vyt. Alantas

B. GRAZULIO NOVELĖS „BRYDĖ RUGIUOSE“

Benys Rutkūnas

LIETUVAI

Dainuojančių girių, smūtkelių šalie,
kas atstos nesvetingo klajonėj tave?
Margos lankos ir rūtų darželiai žali
iš tolo man dvelkia gaiiviaja srove.

Susižeidęs dygiuos ištrėmimo keliuos,
aš, it beržas, išrautas iš žemės gimos,
kankinuos ilgesy — ar guluos, ar keliuos —
nei aukščiausi kalnai man tavęs neužstos!

„Vai, girdžiu, tu šaukiesi savųjų vaikų,
sutrįpta ir nualpus tautų vieškely,
o padangėje tavo tamsu ir klauku,
ir pagalbos iš niekur prišaukti negali.“

O tikėk, jie sugrįš, tarsi paukščiai, visi
iš svečių, tolimųjų kraštų —
it žvaigždė pro miglas patekėsi šviesi,
vėl laisva ir šventa kelsies tu!

(Iš knygos „Sparnus man meta paukštės“)

patyrę rašytojai atsivertimo problemas imasi
spręsti labai atsargiai.

Netrukta tokių savotiškumą ir novelėje
„Pirmoji premija“, kuriai siužetas paimtas
iš miesto gyvenimo. Prisipažinsiu, kad dėl
to rašinio man sunku pareikšti savo nuomone.
Jei tos novelės didvyris nebūtų rašytojas,
greičiausiai palikčiau vertinti ją pačiam
skaitytojui, praidamas pro ją tylomis. Aš ją
skaičiau atsidedęs dukart, ir abu kartus ji
man paliko neaiškų ir ne visai skanų įspūdį.

Prof. Matas Jukstas rašo „kapitalinį veikalą“:
„Lietuvių kalbos [našas] pasaulio kultūrai.“
Jis yra laimėjęs valstybinę premiją ir laikomas
geriausiu Lietuvos rašytoju. Be to, jis yra visuomenininkas,
„dinamikos žmogus“, smarkus kritikas, „įsipareigojęs
recenzuoti kiekvieną pasirodžiusią knygą“, kartais
prabyra ir „viuomenę spaudoje vienu ar kitu
kultūrinu klausimu“. Žodžiu, mokslininkas,
visuomenininkas, rašytojas ir kritikas, beveik
kažin koks krašto kultūrinio gyvenimo dik-tatorius.

Tiek to. Daugelis mūsų rašytojų mėgsta
savo didvyriams sukrauti ant pečių tiek ne-
paprastų privalumų, kad galų gale jie po ta
našta supliuksta kaip žmonės.

Ir štai, tas nepaprastas vyras turi jauną
žmoną, kuri nori gyventi ir „spindėti“, bet
kadangi profesorius apskirovęs devyniais
amatais, neturi jai laiko, tai ji priversta „be-
prasmiškai vysti“. Tuomet ji sugalvoja išnuo-
muoti vieną kambarį. Vyras nesipriešina, nes
ji jam pameluoja, kad jų sutaupos baigiais.
Nuominkū atsidaranda labai daug, bet po-
niūtė pasirenka tą, kuris „iš karto palenkė
jos simpatijas“ jauną, grakštų, mokantį
tinkamai išsireikšti. O tai buvo jaunas ra-
šytojas Kostas Vėtra. Lengva atspėti, kad
tarp profesorienės, taip ją vadina autorius,
ir rašytojo užsimezga romanas. Sužinojusi,
kad Vėtra rašytojas, ji tučtuojau nutempla
ji pas savo vyrą. Vėtra parodo profesoriui
savo novelę „Sirdys mėnesienoje“, bet žiau-
rus kritikas ją suniekina. Tuomet Vėtra nu-
neša ją į „Svyturio“ redakciją, bet redaktori-
rius ji beveik išvaro. Atrodo, kad Gražulis
tuo nori pasakyti, jog jaunam rašytojui ne-
(Nukelta į 4 pusl.)

Tremtyje mes su maloniu lūkesčiu imame
rankas bet kokią naują pasirodžiusią lie-
tuvišką knygą. Tiesa, kartais ji mus apvilia,
tačiau tai nė kiek neklaido laukti vėl naujų
veikalų ir jų puslapiuose ieskoti idėjų, grožio
bei išsiblašymo. Lietuviška knyga ištikrųjų
yra mūsų pasidariusi dvasinis penas, kurio
mums visą laiką trūkta. Jei mes pusbadžiu
gyvename fiziškai, tai mūsų dvasia visą lai-
ką alkana. Pasirodanti lietuviškos knygos
gali patenkinti tik nuotrupas to didelio pa-
reikalavimo, kurį šiandien jaučia visa trem-
tija.

Ne su kitokiais jausmais mes imame rankas
ir neseniai pasirodžiusį Balio Gražulio
novečių rinkinį „Brydė rugiuose“. Knygoje
atspausdinta 15 novelių, nors gal kai ku-
riems dalykams labiau tiktų apsakymo, ne-
kaip novelės pavadinimas.

Gražulis labiau mėgsta vaizduoti lietuviš-
ką kaimą, nekaip miestą. Iš 15 novelių, 12
siužetas imtas iš kaimo gyvenimo, 2 — iš
miesto ir 1 jis nagrinėja miesto ir kaimo
santykius.

Imdamas siužetus iš kaimo gyvenimo, Gra-
žulis nesistengia jų apjungti nei viena idė-
ja, nei pasaulėžiūra, nei nuotaika. Vietomis
jis romantiškas, vietomis realistas, o vietomis
net stipriai palinksta į satyrą.

Nuotaikingos, gal tik ne visai išbaigtos
yra Gražulio novelės — „Pabarukas“, „Pa-
karuoklis“, iš dalies „Veidrodis“ — kurios
turi ryškų romantišką atspalvį. Kas iš mūsų
nesižavėjo Lietuvos kaimo padavimais, pa-
sakomis ir įvairiais prietarais bei burtais?
Aukščiausiai paminėtuose dalykuose Gražulis mė-
gina tą senosios Lietuvos žavingą atbaltį pa-
vaizduoti skaitytojui ir nebūtų galima pasakyti,
kad tai autoriui nevyktų, nors, imant
literatūriškai, kartais jam lyg ir pritrūksta
kvapo.

„Praeitą vasarą praleidau gražioje, romanti-
škoje Dzūkijoje“, pradeda autorius savo no-
velę „Pabarukas“, kur prietaro fone vaizduo-
jama gyvenimiška tragedija. Dvyliakmetė ru-
gė kirteja Verutė per neapsižiūrėjimą palie-
ka ant rugių neišrištą į pėdą rugių saują,
„pabaruką“. Pagal senų žmonių įsitikinimą,
tai didelė nelaimė, nes tokią neapdairią pio-
vėją turi ištikti gėda: ji susilauks vaiko. Ve-
rutės senelė labai susirūpina, kitos pirovės
juokiasi, tik piemenukas Juozukas ją užstoja.
Mergaitė tatau padaro didelio įspūdžio ir ji
susibūtiulauja su Juozuku. Juozukas virsta
Juozu; tampa savanoriu ir gauna sklypą ša-
lia Verutės tėvo ūkio. Vaikiška draugystė
virsta didele meile. Bet tėvas nesutinka leisti
dukters už buvusio piemens. Verutė pabėga
pas savo mylimąjį ir rengiasi susituokti, bet,
bevežant šieną, Juozą nutrenkia perkūnas; o
Verutė nusiskandina. Vadinasi, prietaras iš-
sipildė.

Gyvenime, be abejo, taip galėjo atsitikti,
bet literatūra nėra gyvenimas. Kodėl Keraitis,
Verutės tėvas, nesutiko leisti savo duk-
ters už Juozo, grįžusio „iš laisvės karo su
vyčio kryžiumi ant krūtinės“ ir gavusio skly-
pą žemės, vis dėlto ne visai aišku. Vienintelis
jo motyvas neleisti Verutei tekėti už

„buvusio jo piemens“ nelabai įtikina. Jei Ke-
raitis būtų buvęs turtingas ūkininkas, tai
suprantama, kad būtų buvę ko priešintis leis-
ti dukterį už sklypininko, bet Gražulis apie
Verutės tėvo turto nieko nekalba. Tiesa, Ke-
raitis galėjo būti siauraprotis užsispyręs se-
nis, bet autorius mums apie tai taip pat nie-
ko nepasako. Si motyvavimo spraga šiaip jau
gražiam pasakojimui neišeina į naudą.

Stipriai romantiška nuotaika padvelkia ir
„Pakaruoklis“. Pakaruoklis tai senas, augas
ant stačius Merkiio kranto uosis. Po juo va-
saros naktimis senais laikais susitikdavo Kat-
riutė su Vincu, kuris kas vakaras atplaukda-
vo į pasimatymą laiveliu. „Bet viena naktį,
rudeniop uosis išleido į kalbas su obelim, ir
šalta rasa užkrito Vincą ir Katriutę.“ Se-
kančią naktį Katriutė į pasimatymą nebeatė-
jo, nes peršalusį susirgo. Bet ir pagyjusį ka-
žin kodėl po uosiu nebesapirėdė ir visus
santykius su Vincu nutraukė. Vincas lyg ir
išprotėjo ir, pagaliau, ant uosio šakos pa-
sikorė.

Ir vėl skaitytojui neaišku: kodėl Katriutė
pametė savo taip karštai mylėtą bernelį? Nuo
„šaltos rastos užkritimo“ meilė, rodos, ne-
galėjo atvėsti. Turėjo būti kokių nors rim-
tesnių priežasčių, kurių, deja, autorius nepa-
pasakoja. Juo labiau, kad Katriutė buvo au-
toriaus senelio sesuo, o Vincas — kaimyno
sūnus. Vadinasi, šeimoje, tur būt, dar buvo
pasilikę atsiminimai apie tą istoriją. O pa-
galiau, jei ji būtų buvusi pamiršta, tai jau
autorius dalykas ją atkurti ir duoti išbaig-
tą literatūros dalyką.

Novelėse „Brydė rugiuose“, „Sluotos“,
„Pypkės galas“ ir kituose kūriniuose Gra-
žulis žvelgia į kaimo gyvenimą realisto aki-
mis. Tačiau sunku būtų tvirtinti, kad tas
realizmas būtų išvestas iki galo. Apskritai,
reikia pasakyti, kad „Brydės rugiuose“ au-
torius mėgsta laimingas pabaigas ir vardan
happy end daro kartais tokias psichologines
salto mortales, kad skaitytojas lieka truputį
apstulbęs. Sakysime, novelėje „Pypkės ga-
las“ Igniuko senelis, tur būt, apie 70 metų
senis, staiga padėjęs ant kaladės sudaužo sa-
vo pypkę tik dėl to, kad vaikaitis atsisako
su juo gulėti, nes iš jo burnos dvokiaš ta-
bokos kvapas. O reikia atsiminti, kad senis
rūkė visą savo ilgą gyvenimą. Šiaip novelė
parašyta įdomiai, su jumoru, bet tas senelio
staigus atsivertimas nuskamba, tartum dens
ex machina.

Novelėje „Brydė rugiuose“ Karelis nirsta
ant šaulių vado Vinco Virbalo už tai, kad
jis padėjo policijai surasti jo bravorėlį ir
atėmė įrankius deginei vartyti. Kai, bolševik-
ams atėjus, Vincas imamas gaudyti, tai Ka-
relis trina rankas, pareikšdamas, kad „seniai
reikėjo naujos valdžios šitiems bedūsiams
pamokyti“. Tačiau viską baigiasi tuo, kad
Karelis pats Vincą nuveža prie sienos, kad
jis galėtų pabėgti. Kitaip sakant, ir Karelis
atsiverčia kažin kokios šventos dvasios ap-
šviestas.

Tik novelėje „Sluotos“ autorius nuosekles-
nis. Psichologiniu požiūriu, gal būt, ši no-
velė bus geriausiai pavykusi. Nors ir čia ne-
išsiverčiama be atsivertimo, tačiau skaitytojui

suprantamas Juozo džiaugsmas, kai jis iš-
bėga iš tartytojo ir pamato Kerši nors ir
sužeistą, bet gyvą. Jis su seniu nuvažiavo į
mišką samanų parsivežti ir beveik tyčia pa-
liko jį vieną, linkėdamas jam galo. Kaimynai
įtaria Juozą senį nužudžius, nes visi ži-
nojo, kad jis ir žmona, senio dukte, su juo
žiauriai elgėsi. Pradėjo snigti, senis pasijky-
do, bet vis dėlto šiaip taip išdulino iš miš-
ko ir atėjo į Aviziūsus sodybą. Aviziūsus pa-
manė, kad tai vagis ir jį permušė. Kol se-
nis atsirado, žentas jau buvo atsідūręs pas
tardytoją. Skaitytojui aišku, kad Keršiui at-
siradus, Juozui nuslinko nuo pečių baisus
įtarimas ir kad po to jis galėjo savo elgse-
ną su seniu pakeisti. Tas jo atsivertimas vi-
sai nuoseklus ir pateisinamas.

Gražulis mėgsta pažvelgti į kaimą ir iš
jumoristinės pusės. „Pirmame nusivilyme“
autorius pasakoja įdomų nuotykielį apie ūki-
ninkus Indulį ir Vytelę. Vytelė pamaldus, po
laukus su rožančiumi vaikščioja ir Dievo
globa pasitiki. Jis ir savo kaimyną Indulį ra-
gina į bažnyčią eiti ir blogomis mintimis
Dievo nerūšinti, o kai kaimynas nueina, jis
savo galvijus sugena į Indulio doobilus, pasi-
tikėdamas kažin kokio šventojo žodžiais:
„Melskis, žmogau, o Dievas tau padės vi-
suose tavo darbuose“. Indulis užklumpa Vy-
telę beganantį galvijų, jo doobiluose ir smar-
kiaai apkulia beržine lazda. Kaimynui nuėjus,
Vytelė „repliojo ir paskutiniaus žodžiais kei-
kė bedievį Indulį“. Pirmą kartą šventojo žo-
džiai ir malda jį apylė.

Kaip matome, imdamas savo kūrybai me-
džiagą iš kaimo gyvenimo, Gražulis jokių
ypatingų problemų nesprenžia. Jis pasiten-
kina mažais gyvenimo gabaliukais, gan rūpes-
tingai apdirbdamas juos literatūriškai. Lie-
tuvišką kaimą autorius mėgsta ir neblogai jį
pažįsta, tačiau žiūri į jį daugiau kaip mylė-
tojas, bet nekaip tikras „kaimietis“. Kai kai-
tome Zemaite, tai kaimo nuotaikomis mes al-
suojuome pilna burna; Gražulio kaimas yra
daugiau estetinio pobūdžio. „Brydės rugiuo-
se“ autorius panašus į dailininką, kuris vaikš-
čioja po kaimą ir piešia jam patinkamus pei-
zažus. Jis mėgsta liaudies senosius, pasako-
jimus, originalius kaimiečių tipus, kaip, pav.
Adomienė, mėgsta iškelti juokinguosius kai-
mietiško gyvenimo momentus, žodžiu, patie-
kia skaitytojui gan įvairių mūsų kaimo gy-
venimo mozaiką, kuriai, tačiau, trūksta tvir-
to pagrindinio lono.

Gražulio kaimiečiai beveik be išimčių yra
visi geri žmonės. O jei jie blogi, tai į ap-
sakymo pabaigą vistiek atsiverčia. Toks yra
Igniuko senelis, Karelis, Keršiaus žentas
Juozas, tokie yra Martynas Burbulis su Pa-
šukynu („Vingiai“), kurie kad ir paslysta,
bet, kol perskaitai novelę iki galo, ir vėl atsi-
tiesia. Mano nuomone, jaunam rašytojui tai
yra gan pavojingas kelias. Apskritai paėmus,
atsivertimo problema yra viena sunkiausių ir
painiausių problemų ne tik psichologiniu,
bet ir literatūrinu požiūriu. Pasyjusių per-
sonažą vienu plunksnos brūkštelėjimu atities-
ti sunku. Literatūra nėra dažykla, kur į vie-
ną katilą įmerkęs medžiagą ištrauksi juoda,
o, įmerkęs į kita, ištrauksi balta. Net ir labai

turi: tamsta, Stepas Dzedulionis, Aldona ir
aš esame keistai likimo surišti?

— Prašau mane iš tos ketveriukės iš-
braukti, — atsakė jis ramiai.

Atsistojau ir priėjau prie jo: aš norėjau
matyti jo veidą.

— Vadinasi, tamsta ničnieko nežinau kur
dabar yra Stepas Dzedulionis? — paklausiau
kietai, žiūrėdamas jam į veidą.

— Tai panašų į tardymą ...

— Aš tuojau išeisiu, atsakykite man į tą
klausimą.

— Aš jau sakiau ...

— Aš noriu, kad tamsta man prisiektum.

Jo veidas tartum suakmenėjo ir ungelės
akye vienai akimirai užgeso, šiaip nė vienas
raumuo jo veide nekurstelėjo.

— Kokia teise tamsta iš manęs reikalauji
priesaikos? — paklausė jis abejingu balsu.

— Žmogiška teise. Jei aš sužinočiau kur
dabar Stepas Dzedulionis, savo rankose turė-
čiau siūlo galą, kuris nuvestų mane iki mano
sužadėtinės.

Kun. Rimgaudas tylėjo, aš tęsiau toliau:

— Jei tamsta žinai ką nors apie Dzedulionį
ir nieko man nesakai, tamsta prisidedi prie to
niekšiško smurto, kurio auka tapo mano su-
žadėtinė. Dėl tamstos tylėjimo ji gali būti
budelių nukankinta. Tamsta būsi dalininkas
jos mirties ...

— Ne! — Jis staiga atsisuko į mane iskeldamas
mas rankas, tartum gindamas nuo kokio
smūgio. — Ne, tai negali būti! — Jis priėjo
prie kėdės ir susmuko. — Ne, neteisybė ne-
gali laimėti, negali ... — sumurmėjo jis lyg

aimanuodamas. — Aš per visą gyvenimą
tikėjau teisybės laimėjimu, aš dėl jos kovo-
jau kaip ištikimas kareivis, negalimas daly-
kas, kad prie mano kapo kvatotųsi neteisybė,
ne ...

Man pagailo senio. Jis man atrodė, kaip
bankininkas bankroto išvakarėse. Tikrai,
staiga pastebėti, jog visą gyvenimą kovojai
dėl vėjo malūnų, turi būti siaubingas.

— Gerbiamas klebona, palikime teorijas
nuošalyje: Čia eina reikalas ne apie tamstos
pasaulėžiūros teisingumą ar klaidingumą, bet
apie gyvą žmogų. Aš prašau tamstą padėti
man. Tamsta esi mano vienintelė viltis. Ste-
pas Dzedulionis turi žinoti, kur ji yra, man
tik reikia sužinoti jo gyvenamąją vietą.

— Aš nieko nežinau, aš nieko nežinau, pa-
likite mane ramybėje ... — suvaitoją jis,
susiimdamas rankomis galvą. Tie žodžiai išsi-
veržė iš sergancios, iskankintos sielos. —
Kaip aš noriu poilsio, kaip aš trokštu ramy-
bės, Viešpatie mano, — šnabzdėjo jis išdžiū-
vusiomis lūpomis, padėdamas galvą ant at-
skleisto evangelijos, tartum Dievo žodyje
ieškodamas prieglobstio nuo gyvenimo audrų.

Kančia nuo sienos žiūrėjo į tą susmukusį
žmogų savo skausmingomis be galo liūdno-
mės akimis.

Tyliai, ant pirštų galų, išėjau iš kambario.
Iš tikrųjų, Gudinės klebonas man saugoti
savo paslaptis.

Šiandien sekmadienis. Buvome nuėję į
bažnyčią. Pamokslą sakė kun. Rimgaudas.
(Bus daugiau)

Vyt. Alantas

PRAGARO POŠVAISTĖS

9. Ištrauka iš romano

Seimininkas vis sėdėjo nulėidęs galvą ir
suko nykščius. Jis atrodė visai ramus ir
turtum kažin ką susikaupęs galvoje. Iš susi-
tikimo Gudinėje žinojau, kad jis moka val-
dytis. Aš naujaučiau, ką jis man atsakys ir
iš anksto žinojau, jog jo žodžiais nepatikėsiu.

— Nieko, iš kur aš galiu žinoti? Pabėgu
iš Lietuvos ir dingo, kaip į vandenį, — atsa-
kė jis balsu be jokios intonacijos.

Kodėl aš buvau įsitikinęs, kad jis turi
ką nor žinoti apie Stepą Dzedulionį, negalė-
jau sau išsiaiškinti: gal tai buvo intucijos
balsas, o gal man davė progos taip galvoti
kai kurių jo praeities gyvenimo faktų iškasi-
mas. Tuomet aš nusprendžiau šauktis jo ar-
timo meilės, kuri jam, kaip dvasininkui, ne-
galėjo būti svetima.

— Dovanok, klebone, — tariau — bet
tamstos žodžiais aš netikiu. — Jis akimirai
pakėlė akis į mane, jose, rodėsi, smarkiau
žibtelejo ungelės, bet paskum jis jas vėl
nuleido ir vėl visas nugrimzdė į savo ta-
riamą neįatrumą. — Gudinėje tamsta man
pasakei, kad Dzedulionį šeima gaubianti
kažin kokia paslaptis. Galiu pasakyti, kad
man pavyko praskleisti tos paslapties už-
dangą ...

Ir tie žodžiai, atrodė, jam jokio įspūdžio
nepadarė. Kun. Rimgaudas sėdėjo savo kė-

dėje kaip sustingęs. Aš tęsiau toliau:

— Nenoriu čia tamstai apie tuos dalykus
kalbėti, ne, tai nebūtų malonu nei tamstai
nei, pagaliau, man pačiam. Tegul tos visos
paslaptys ramiai ilsisį kapuose. Pagaliau, jos
manęs ir neliečia. Ir aš tamstai tikrai ne-
susirūpinčiau galvos, jei nenorėčiau ką nors su-
žinoti apie savo sužadėtinę. Tamsta žinai,
kokiomis aplinkybėmis ji buvo pagrobta ir
negali nesuprasti, kad kiekvieną akimirą jai
gresia visokiausi pavojai. Mano mintyse ji
be perstojo šaukiasi pagalbos. Tamsta turi
suprasti, kad žuva žmogų neapsakomose
dvasinėse ir fizinėse kanciose. Ar tokiais
atvejais mes neturime padėti savo artimui?
Tamsta man galėtum padėti, jei norėtum,
tamsta negali nežinoti, kur yra Stepas Dze-
dulionis ...

Kun. Rimgaudas sunkiai atsistojė ir, kaip
Gudinės klebonijos valgomajame, priėjo prie
lango. Jis atsakė nusigriebęs nuo manęs:

— Tamstos kalba mane stebina. Kodėl
tamsta manai, kad aš būtinai turiu žinoti, kur
yra Stepas Dzedulionis? Man visai suprantama
tamstos rūpestis savo sužadėtinę, bet, de-
ja, aš nieko negaliu padėti, galiu tik pa-
reikšti savo užuojautą tamstai ir savo mal-
dą — prašyti Dievą, kad jis jos neapleis ...
— Ar tamsta nemanai, kad mes visi ke-

Tremtinių dalyvavimas IRO darbe

Likviduojamos Unrros pareigas perima IRO. Naujoji globos įstaiga dar tik organizuojama. Gegužės mėn. Sveicarijoje parengiamosios komisijos konferencijoje populiariausiu buvo du šūkiai: taupumas ir tremtinių gražinimo akcija. Pirmasis šūkis davė gerą progą tremtinių privačiom globos organizacijom pasiūlyti IRO savo bendradarbiavimą. Žemiau suminėtos organizacijos įteikė savo bendrą memorandumą, žyda savo memorandumą skyrė. Memorandumų tikslas — įtikinti IRO parengiamąją komisiją, kad tremtiniai patys gali atlikti visą globos paskirtimo darbą. Tuo būdu administracinis aparatas supaprastėtų ir atpigėtų. Šitas argumentas buvo rastas labai pagrįstas ir konferencija nutarė priimti patį principą, kad tremtiniai būtų įtraukti į IRO darbą.

Kai tai bus padaryta konkrečiai, turės paaiškėti kitose konferencijose, kurių artimiausia įvyksta liepos 15 d.

Tremtinių įtraukimo idėjai konferencijoje reikėsi palaikyti pats paruošiamosios komisijos pirmininkas Ponsot, nepalankiausiai gen. sekretorius Altmayeris ir jo patarėjai. Unrra buvo pasiūlysi perimti naujai organizacijai 1900 tarnautojų. Po tam tikrų priekaištų buvusiam Unrros veikimui sutikta su kompromisu: priimti tuos tarnautojus laikinai 3 mėnesiams.

Tremtinių globos organizacijų atstovai dalyvavo šioje konferencijoje kaip stebėtojai. Visi laikėsi labai vieningai. Lietuviams atstovavo min. E. Turauskas. Kitoje konferencijoje visiems baltams atstovaus LRK pirmininkas. (E).

MEMORANDUMAS IRO PARENGIAMAJAI KOMISIJAI

Lozana, 1947 m. gegužės 10 d.

Turėdami galvoje, kad IRO netrukus bus pavesta pabėgėlių problema ir kad iškyla skubus reikalas atkreipti suinteresuotų organų dėmesį į eilę klausimų, surištų su pabėgėlių ateitimi;

Turėdami galvoje IRO Parengiamosios Komisijos pirmininko, J. E. Henri Ponsot pareiškimus tos komisijos posėdyje Ouchy 1947 m. gegužės 2 d.;

Visiškai pasitikėdami busimąją organizaciją, kuri pabėgėliams leis atgauti laisvę ir žmogaus vertę,

Pasirašiusieji turi garbę pateikti Parengiamajai Komisijai šias preliminarines pastabas:

I. PABĖGĖLIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS SU IRO

Ko veikliausiai turėtų būti užtikrintas veiksmingas IRO bendradarbiavimas su autominiomis pabėgėlių organizacijomis; pastarosios suprantama, neturi būti politinio pobūdžio. Tasai bendradarbiavimas, be kitko, turėtų reikėti pereinanti naujausias informacijas apie IRO organų nutarimus bei instrukcijas, o pabėgėlių organizacijos savo ruožtu pavestų IRO dispozicijai savąjį personalą ir visas savo turimas informacijas. Bendradarbiaujama turėtų būti visuose skaičiuose aukščiausiems pabėgėlių atstovams dalyvaujant „patariamuosiuose komitetuose“ kurie turėtų būti sudaryti prie IRO.

Reikia pabrėžti, kad toks bendradarbiavimas padėtų IRO atlikti savo darbą taupiau, veiksmingiau ir sparčiau.

II.

Kad pabėgėliams būtų garantuotos keturios laisvės, kurias paskelbė velionis J.V. prezidentas F. D. Rooseveltas, ir kad bendradarbiavimas tarp IRO ir autonominių pabėgėlių organizacijų bei labdaros institucijų būtų veiksmingas, svarbu, kad IRO galėtų užtikrinti pabėgėliams pagrindines teises kaip: greitas išblaškytų šeimų surinkimas; laisvas darbo

pasirinkimas pagal kiekvieno sugebėjimus ir išnamumą; teisė turėti bet kokią nuosavybę, ir t. t. Ypačiai reikia pabrėžti reikalą suteikti pabėgėliams judėjimo laisvę; specialios kelionės ir transporto lengvatos, kiek galima, turėtų būti suteiktos kvalifikuotiems pabėgėlių organizacijų atstovams.

III.

Kadangi kai kurie DP nori grįžti namo, o kiti atsisako repatrijuojami, derėtų turėti administravimą pavesti dviem atstovams IRO tarnybom.

Personalui, pārinktam iš grįžti norinčių pabėgėlių, jokių būdu neturėtų būti pavesta rūpintis atsisakančiais grįžti pabėgėliais, ir atvirkščiai. Reikia daboti, kad nebūtų klaidomos pirmosios grupės repatriacinės pastangos, lygiai kaip antroji grupė neprivalo būti spaudžiama ar verčiama grįžti.

IV. PABĖGĖLIŲ DARBO JEGA

Nors šiuo metu visoje eilėje kraštų trūksta darbo jėgos, labai didelis skaičius DP laikomi stovyklose Vokietijoje, Austrijoje ir kt.; jiems gresia dideli pavojai, kylą iš ilgesnio neveikimo. Atrodo, kad įvairiuose kraštuose trūkstamų darbininkų skaičius žymiai didesnis už DP skaičių. Jeigu pastarieji nebus racionaliai panaudojami, tos reikšmės priežastį norisi ieškoti tame, kad nėra nei suderinto plano, nei tinkamos agentūros praktiškam planui įvykdyti.

IRO darbui tuo atžvilgiu palengvinti, būtų gera prie aukščiausių patariamųjų komitetų“ sudaryti specialią techninių ekspertų sekcijas.

Latvių Organizacijų Atstovas
Bendrasis Amerikos Lietuvių Fondas
Kanados Baltų Pagalbos Komitetas
Lenkų Sąjunga Vokietijoje
Lenkų Pabėgėlių Įkurdinimo Taryba
Pagalbos Lenkijai Draugija
Centrinis Ukrainiečių Pagalbos Biuras

Lietuviškas kaimas literaturoje

(Atkelta iš 3 pusl.)

ra jokių galimų prasimušti. „Svyturys“ paskelbia konkursą novelė parašyti ir skiria už geriausią veikalą 5.000. Vėtra, kurio „galva įvairioms avantiūriškoms išdaigoms sugalvoti“ buvo, anot autoriaus Saliamono, supina tokią kombinaciją; jam neva paskambina draugas, kad Vėtra galis uždirbti iš kažin kokio biznio 10.000, bet iki kitos dienos turis įmokėti 5.000. Pasikalbėjimą girdi ir profesorius. Pinigų, žinoma, Vėtra neturi, bet kam būtų jo meiluzė? Ji prikalba vyrą pasiskolyti pačiam ir paskolinti Vėtrai. Tas taip ir padaro. Bet Vėtra, užuot tuos tūkstančius dėjęs į biznį, nes, pagaliau, jokie biznio ir nėra, sugrįžęs praneša profesorius pinigų pragrėjęs, nors iš tikrųjų jis suvaidina tik komediją ir pinigų neprageria; bet kur, pagaliau tie pinigai dingsta, autorius nepasako. Seimoje skandalas. Vyras nori skambinti policijai, bet žmona priešinasi visomis keturiomis. O čia laukia konkurso komisija, kurios pirmininkas yra profesorius ir kuri turi spręsti novelės premijos klausimą. Tuomet žmona pakiaša mintį, kad premiją turi laimėti Vėtra. Gavęs premiją, jis galėsias gražinti skolą. Profesorius putoja, kad tai nesuderinama su jo principais ir t. t., bet, kaip paprastai, žmonai nusileidžia savo autoritetu su-triūsina kitus komisijos narius ir juos įtikina, kad „Sirdys mėnesioje“ esąs beveik šedevrų šedevras. Premija paskiriama Vėtrai. Pats profesorius perkūria novelę, bloškia Vėtrai ir mano, kad ta visa negraži istorija bus baigta. Tačiau laureatas, gavęs premiją, užuot atidavęs profesorius skolą, su draugais tikrai prageria. Vėl seimoje skandalas, vėl profesorius nori nuomininką išmesti, bet žmona vėl perkalba vyrą to nedaryti, nes Vėtra galis išplepėti kokiu būdu gavo premiją ir sukompromituoti profesorius. Ir ką jūs manote: profesorius net iš-tisus metus moko Vėtrą literatūrinio meno

taiso jo rašinius tol, kol jo „mokinys“ ima rašyti „ne ką blogiau“ už jį patį. O iš po profesoriaus „plunksnos“ išėjo naujas, daug triukšmo literatūrinuose sluoksniuose sukėlęs veikalas „Pradedančiųjų rašytojų ūgdymas“. Viskas baigiasi tuo, kad Vėtra profesorius pasidaro nebereikalingas, nusibosta jam ir jo žmona, jis išsikrausto ir veda, o profesorienė vėl pasiskelbia išnuomojanti kambarį ir laukia naujo nuomininko, svajodama „apie keršto saldumą“. Kitaip sakant, ištisis metus užtrūkęs sanjaužas laimėjo.

Galima būtų dovanoti, jei autorius Vėtrą būtų iki galo palikęs avantiūristu: visokiose profesijose pasitaiko iškrypėlių. Bet darosi visai nebegegerai, kai jis pabaigoje Vėtrą padaro rimtu rašytoju, su atlaidžia syp-sena žiūrėdamas į savo didvyrio „avantiūrišką išdaigą“. Jis lyg ir nori pasakyti, kad kadangi vyresnieji rašytojai atsisako padėti pradedantiems, tai suprantama, kad šie griebiasi ir avantiūrinį priemonių prasimušti. Iš novelės niekur nematyti, kad autorius tokias priemones laikytų negarbingomis ir jas pasmerktų. Į Vėtrą jis žiūri su simpatija, nuolankumu ir pritarimu. Taip pat artima jo širdžiai ir Vėtros sąmokslininkė, profesoriaus žmona. Tik vargšas didysis rašytojas, kritikas, mokslininkas ir visuomenininkas turi išgerti visą karčiąją ir nijos taure. O autorius per visą novelę keletą kartų įskambiai skaitytoją įtikinėja, kad prof. Jukštas yra doras, principų žmogus. Iš vienos pusės jis jį išaukština, padaro net kažin kokiu išmogi, o iš kitos pusės jį taip suniekina, kad nežinai ar iš jo juoktis ar gailėtis. Joks bent kiek save gerbiaš rašytojas nedarys karjeros tokiomis priemonėmis, kaip kad siūlo Gražulis. Mes girdėjome, kad kai kurios kino žvaigždės daro karjerą per filmų magnatų miegamuosius. bet dar neteko girdėti, kad rimti rašytojai sfengtūsi prasimušti per kritikų žmonių mie-

Dir. Shirk tremtinių klausimais

Birželio 25 d. įvyko tremtinių ir jų spaudos atstovų konferencija pas Tarpvyriausybinių Tremtinių Komiteto direktorių p. Shirk. Konferencijai vadovavo pats direktorius Shirk ir jo pavaduotojas p. Augustin. Direktoriui buvo pareikšta padėka už jo tinkamą ir pilną tremtinių reikalų supratimą. Po to buvo aptartos aktualios tremtinių problemos.

P. Shirk painformavo, kad nuo liepos 1 d. Unrros ir Tarpvyriausybinių Tremtinių Komiteto veiklą perima IRO Paruošiamoji Komisija. Jis reikė viltį, kad ši naujoji organizacija atitiks tremtinių norus ir reikalavimus. Del teisinės tremtinių būklės p. Shirk patikino, kad, jo nuomone, visi tremtiniai ir pabėgėliai, išskyrus karo nusikaltėlius ir ko laborantus, naudosis tomis pačiomis teisėmis ir globa emigracijos atveju, kaip ir iki šiol siarąja prasme suprantami DP (t. y. tie, kurie naudojosi Unrros globa). Be to, jis pažymėjo, kad greitai laiku individualinės emigracijos į JAV nuostatai bus pakeisti. Čia jis turėjo galvoje klauzulę, kad asmenys, kuriems DP teisės buvo atimtos, negalės gauti vizos, nors jie ir turėtų afidavitus. Del naujo skryningo p. Shirk pareiškė, kad jo turimomis informacijomis IRO Paruošiamoji Komisija nesikrynguos.

Emigracijos planai ir ateityje nebus pakeisti. Tarpvyriausybinių Tremtinių Komiteto emigracijos programa bus vykdoma ir toliau. Emigracija bus galima tik susitarus su atskirų kraštų vyriausybėmis. Ponaš Shirk neseniai lankėsi Belgijoje, norėdamas patirti, kokiose sąlygose tremtiniai ten dirba ir gyvena. Jis konstatavo, kad Belgijos vyriausybės laikysena yra garbinga, tačiau tremtinių apgyvendinimo sąlygos esančios nepatenkina mos. Ypač trūksta patalpų šeimoms. Jeigu kuriam nors tremtiniui pavyksta savo iniciatyva susirasti butą, jis turi teisę tuojau atsigaubinti savo šeimą. P. Shirk pareiškė, kad paaikėjo, jog daugelis tremtinių darbininkų Belgijos sunkiam darbui yra netinkami. Tai tenka aiškinti jų blogu maitinimu Vokietijoje.

Vatikanas rūpinasi DP emigracija

Apaštų Sostas, iki šiol daug parodęs šilto užuojautos tremtinių reikalais, šiuo metu ėmėsi konkrečių žygių padėti tremtiniam išsikeldinti iš Vokietijos ir Austrijos.

Vatikane sudarytas tremtinių emigracijai organizuoti centras, kuriam vadovauja Mons. J. B. Montini, Jo Sventenybės valstybės psekretorius. Vokietijoje ir Austrijoje tremtinių reikalams vesti Apaštų Sostas paskyrė kun. Ed. Killion'ą, vienuolį redemptoristą, kuris, susitarus su Sąjungininkų Vyriausybėmis, atstovaus katalikų tremtinių reikalus bei interesus IRO organizacijoje.

S. m. liepos mėn. 10 dieną Vatikano Misiijos Vokietijoje rūpesčiu buvo sušaukta Vokietijoje esančių Tautinių Delegatų konferencija katalikų tremtinių emigracijos klausimams aptarti. Konferencijoje dalyvavo Apaštališkas Vizitatorius Vokietijoje J. E. Vysk. Al. Muench, lietuvii, latvių, ukrainiečių, lenkų, vengrų, jugoslavų, kroatų, slovenų ir ru-

nuosius. Nenorečiau čia sakyti didelių žodžių, bet, perskaicius Gražulio novelę, man susidarė įspūdis, kad autorius meta šešėlį visai rašytojų brolijai. Man visai nesvarbu, kiek ir kokių meiluzių turi Vėtra, tai jo privatus reikalas, bet kai mane nori įtikinti, kad per avantiūras, apgavystes, šantažą ir meilės intrigas galima pasidaryti rimtu rašytoju, tai man darosi kažin kaip nebeskanu ir aš nieku būdu tuo nepatikešiu. Gal būt, Gražulis norėjo parašyti satyrą, bet tada neaišku kokiū būdu to žanro rašiniuose niekšai gali virsti padoriais žmoniems?

Aš čia pasistengiau iškelti Gražulio kūrybos vieną kitą trūkumą, bet, apskritai paėmus, jo knyga skaitoma su įdomumu. Tai yra pirmoji autoriaus knyga. Jis rašo lengvu, grakščiu stiliumi ir turi įautrų menininį skonį. „Brydė rugiuose“ nėra naujoko knyga: Gražulis jau turi profesinio patyrimo ir mumš nekyla abejonių, kad savo kūryboje jis dar toli gražu nepasakė savo paskutinio žodžio. Iš tos medžiagos, kurią jis davė savo novelių rinkinyje, matyti, kad į rašytojo darbą jis žiūri rimtai, o tai duoda pagrindo tikėtis pastovios pažangos jo kūryboje.

Knygą išleido „Patria“. Kaip ir visi tos leidyklos leidiniai, taip ir „Brydė rugiuose“ išleista skoningai. Vėtra, al. P. Osmolskio.

Skelbimai

Į PIETŲ AMERIKĄ ISVYKSTANTIEMS labai svarbu mokėti ispanų kalbą. Todėl prašome tuojau registruotis Ispanų Kalbos už akių dėymo kursams, nes klausytojų skaičius yra ribotas. Mokestis: 1 mėn. RM 52,— Pamokos skolon nesuiničiamos. Kursai už-truks 6—7 mėn. Rašyti: C. Jovaišas, 14 a. Bad Mergentheim, Maurus Weberstr. 2.

je. Kai kurie darbininkai metė darbą anglies kasyklose dėl jo perdidelio sunkumo. Šilpnieji ir tie, kurie Belgijoje toliau dirbti nenori, grįš atgal į Vokietiją. P. Shirk įskambiai pabrėžė, kad tuo tarpu Belgijai yra reikalingi tik kasyklų darbininkai ir jiems nelieidžiama imtis kitų darbų. Tačiau yra galimas dalykas, kad patenkinus kasyklų darbininkų kontingentą, Belgija pareikalauš ir pramonės darbininkų.

Del emigracijos galimybių paaikėjo, kad šiuo metu nieko naujo nėra. Padėtis yra neaiški ir be ypatingų perspektyvų atečiai. DP delegacija iš Olandijos jau grįžo. Anglija iki šiol nepareikė noro priimti pas save DP iš amerikiečių zonos. Prancūzija yra suinteresuota gauti darbininkų kasyklų pramonei ir žemės ūkio darbams. Labai geros perspektyvos esančios kvalifikuotiems darbininkams ir technikos profesijoms prancūzų Maroke. Netrukus atvyks į Vokietiją prancūzų pramonės atstovai iš kolonijų. Yra planuojama pasirašyti individualias darbo sutartis su tinkamais ir norinčiais vyksti darbininkais. 1300 DP iš amerikiečių zonos rugpjūčio pabaigoje ir rugsėjo mėnesį išvyks į Venecuėlą. Registracija į Venecuėlą būsianti atlikta dar liepos mėnesį. Argentinot atstovai, kurie lankė kelias stovyklas Miuncheno apylinkėje, iki šiol dar jokio galutinio atsakymo nedavė.

Kanada priima tuo tarpu 400 miško darbininkų. Jie turi būti nevedę ir fiziškai be priekaištų. Tremtinių atstovai iškėlė dabartinės emigracijos politikos netinkamumą senų ir ligotų asmenų atžvilgiu, kurie patenka į labai sunkią būklę. Tautinės grupės iškėlė klausimą, del emigracijos kompaktine mase, kad galėtų pasirūpinti savo nedarbingais tautiečiais. Dir. Shirk atsakė, kad jį labai gerai supranta šią problemą, tačiau jis esąs nuomonės, kad kiekvienas turėtų stengtis išnaudoti visas galimybes, nes ateitiš esanti perdaug netikra.

su Delegatai ar atstovai bei jų įgaliotiniai; be to, N. C. W. Conference, amerikiečių karinės valdžios ir „Pax Romana“ organizacijos atstovai.

Kun. E. Killion, pasiinformavęs apie tremtinių padėti bei planus išsikelti iš Vokietijos pareiškė, kad Sventasių Tėvas, kuris labai sielojasi tremtinių likimu, stengsis tiems nelaimingiems žmonėms padėti susirasti naują tėvynę. Vatikano emigracijos organizacija, kaip numatoma, amerikiečių zonoje turės keturios emigracijos biūrus: Muenchene, Stutgarte, Frankfurte ir Regensburge. Kun. Killion'o, kuris reziduos Zėnevoje, įgaliotiniu Vokietijoje paskirtas Cpt. Mc. David. Emigracijos biūrai dirbs glaudžiam kontaktė su Tautiniais Delegatais.

Baigdamas konferenciją Ap. Vizitatorius J. E. Vysk. A. J. Muench pareiškė viltį, kad IRO organizacija stengsis krikščioniškai išspręsti tremtinių problemą. Iš Bažnyčios pusės daroma visa, kas tik galima; tremtiniams padėti išvykti iš vargšų namais tapusio krašto — Vokietijos.

DP emigracija gegužės mėn.

Berlynas (Dena) Amerikiečių karinė valdžia paskelbė, gegužės mėn. apžvalginį pranešimą, kuriame sakoma, kad gegužės mėn. repatrijavo 11.600 DP, iš jų 6.993 lenkai. Emigravo iš viso 5.600 DP; būtent: Belgijon — 3.465, Brazilijon — 120, Norvegijon — 350, Kanadon — 100 ir į JAV — 1.385. Amerikiečių zonos stovyklose buvo 341.900 DP, iš jų — 114.800 lenkų ir 124.000 žydų.

IRO paruošiamasis komitetas praneša, kad 1000 lenkų, 1000 austrų ir 500 čekoslovakų bus gražinti į savo kilmės kraštus iš Indijos, Kinijos, Palestinos, Egipto ir Afrikos. (AP).

mintis

The Thought Lithuanian Newspaper
Licensed by Military Government * Editor — in — Chief and licensee: J. Vagaite
Printed by Druckerei- u. Verlagsgenossenschaft e.G.m.b.H. Memmingen.

Vyr. Redaktorius — leidėjas — J. Vasaitis
Redaktoriai — Henr. Zemelis ir Vl. Balsys.
Karo valdžios leista * Laikraštis išeina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais * Prenumerata mėn. RM. 10.— atskiras Nr. 0.80 Rm * Ein saskaita: Volksbank Memmingen e.G.m.b.H. Nr. 0149 ir Postscheckkonto München 14 210.

Adresas: „Mintis“, (13b) Memmingen. Schranneplatz 6. Laiskams: Memmingen. Postfach 110

Redakcija nesunaudotų rankraščių nesaugo. * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Priimami skelbimai, tik iš anksto už juos apmokėjus. * Skelbimai iki 10 petito eilučių RM. 20.— toliau už kiekvieną eilutę po RM. 1.50. * Redakcija, ir administracijos kalhamos valandos kasdien, išskyrus šventadienius, 9—12 val. ir 14—17 val. * Red. ir administracijos telef. Nr. 2677.